HĂRȚUIREA SEXUALĂ A FEMEII – FENOMEN AL SOCIETĂȚII CONTEMPORANE

Prof. univ. dr. Emilia ALBU, Asistent univ. Lucica COŞA
Universitatea „Petru Maior", Târgu-Mureş

Abstract

This work presents one of the current forms of deviance: socio - sexual harassment, which occurs against a background of complex elements, caused by psychological and sociological factors. The paper deals with the definition of the term, the forms of sexual harassment, the relationship between sexual harassment and personality characteristics and the consequences of this phenomenon.

1.Definirea termenului de hărțuire sexuală

Modificările apărute de-a lungul timpului în ceea ce priveşte poziția socială a femeii au adus cu sine în perioada contemporană o serie de transformări legate de raportul dintre feminitate şi maculinitate. Una dintre acestea o constituie o atitudine larg generalizată ce permite bărbatului anumite privilegii legate de putere şi prestigiu. Alături de alte forme de devianță socio-sexuală precum maltratarea, violul sau prostituția, hărțuirea sexuală apare pe fondul existenței unor elemente complexe determinate de factori psihologici şi sociologici.

Fiind un subiect din ce în ce mai disputat în literatura de specialitate a ultimilor ani, problema definirii termenului de hărțuire sexuală nu este una deloc uşoară. Hărțuirea sexuală constă în comportamente de amenințare, constrângere, intimidare, umilire, realizate de către o persoană împotriva alteia. Fiecare hărtuire este gravă în sine şi fiecare modalitate de hărtuire este unică în felul ei pentru că fiecare persoană percepe într- un mod unic experiența prin care trece. Hărțuirea poate apărea oriunde. Pe stradă, omul se simte capabil să reacționeze pentru a ieşi mai repede din situația conflictuală. Asta nu înseamnă însă că este ceva confortabil pentru victimă sau că este ceva normal într-o lume civilizată. In familie, unde din cauza "moştenirii" noastre culturale, deşi hărțuirea este extrem de gravă şi deseori întâlnită, un procent foarte mare din femeile sau bărbații hărțuiti nu reacționează la această situație, li se pare normal şi nu fac nimic pentru a schimba lucrurile. In mediul organizational, omul este mult mai conştient de drepturile lui şi atunci se simte şi mai lezat, presiunea psihică este resimțită mult mai puternic. De obicei cel care hărțuieste este ierarhic superior sau egal. Persoana hărtuită resimte puternic frustrarea pe de o parte, inconfortul de a veni la muncă şi de a face față unor

BDD-A23628 © 2009 Editura Universităţii „Petru Maior"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:33:07 UTC)

situații penibile, şi neputința de a se exprima pe de alta parte, întrucât îi este frică să nu fie dată afară sau să nu fie promovată.

De cele mai multe ori când vorbim de hărțuire la locul de muncă, persoana care hărțuieşte abuzează de funcția pe care o are, cu scopul de a obține anumite beneficii de natură sexuală din partea persoanei hărțuite. Efectele unor astfel de comportamente sunt negative, afectează atât persoana hărțuită, cât şi organizația în care aceasta lucrează.

Legea 202/2002 privind egalitatea de sanse între femei si barbati face o distincție clară între hărțuire, hărțuire sexuală şi discriminare pe bază de sex : p*rin « hartuire sexuala » se întelege situatia în care se manifesta un comportament nedorit cu conotatie sexuală, exprimat fizic, verbal sau nonverbal, având ca obiect sau ca efect lezarea demnitatii unei persoane si, în special, crearea unui mediu de intimidare, ostil, degradant, umilitor sau jignitor; prin discriminare bazata pe criteriul de sex se întelege discriminarea directa si discriminarea indirecta, hartuirea si hartuirea sexuala a unei persoane de catre o alta persoana la locul de munca sau în alt loc în care aceasta îsi desfasoara activitatea".*

Problematica hărtuirii sexuale la locul de munca a constituit subiectul unui raport de cercetare al Centrului de Parteneriat pentru Egalitate, raport dat publicității la începutul anului 2007. Conform acestui raport, hărțuirea sexuală este înțeleasa de majoritatea subiectilor ca fiind încercarea de a avea relatii sexuale cu forta, prin amenintari sau promisiunea unei recompense, întâlniri amoroase cu promisiunea angajarii/promovarii, comportament sau limbaj cu conotatie sexuala, fara acordul persoanei: sarutari, atingeri nepotrivite, îmbratisari, limbaj cu conotatie sexuala.

Subiectul hartuirii sexuale este unul care permite existenta unor prejudecati, stereotipuri, idei preconcepute. De cele mai multe ori, ele nu sunt vehiculate cu rea-credinta, ci sunt informatii primite pe diferite căi, generalizate si neverificate, necernute prin filtrul propriu al fiecarei persoane, care sunt intarite prin auzire repetata si preluare. Există foarte multe mituri despre hărțuirea sexuală pe care le întâlnim, şi care ne influențează comportamentele şi modul de raportare la situația de hărțuire sexuală.
E important de ştiut că responsabilă pentru hărțuire este doar persoana care hărțuieste. Actele de hărțuire contrar prejudecăților ce există, nu au loc din cauza aspectului exterior al unei persoane, ci din dorința hărțuitorului de a-si exercita puterea şi controlul asupra acelei persoane.

În definirea conceptului de hărțuire sexuală apare de foarte multe ori confuzia între anumite manifestări specifice acesteia şi manifestări specifice flirtului..Care este totuşi

BDD-A23628 © 2009 Editura Universității „Petru Maior"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:33:07 UTC)

diferența dintre flirt şi hărțuire sexuală?

Hărtuirea sexuală:	Flirtul
Te face sa te simti neplacut	Te face sa te simti placut
Este unilaterala	Este reciproc
Nu te face să te simți atragator/atragatoare	Te face sa te simti atragator/atragatoare
Te face sa te simti neputincios/neputincioasa	Te face sa simti ca detii controlul
Este o relatie bazata pe putere	Este o relatie de la egal la egal
Este nedorita	Este dorit
Este ilegala	Nu este ilegal
Este degradanta	Te flateaza
Te face trist/a, nefericit/a, furios/oasa	Te face fericit/a
Iti scade stima de sine	Iti creste stima de sine

2. Forme de manifestare a hărțuirii sexuale:

Există mai multe forme ale hărțuirii sexuale.

A. În funcție de gravitatea lor se disting :

a) Forme uşoare: priviri, atingeri, gesturi, limbaj cu conotație sexuală – raportată de 12,9% din populația adultă a țării ;

b) Solicitarea de relații sexuale prin promisiuni: „invitația la întâlniri amoroase, cu promisiunea angajării sau promovării", „cererea de relații sexuale cu promisiunea unei recompense" – raportată de 1,9% din populația adultă a țării ;

c) Forme grave: amenințări şi forțarea victimei - „sărut fără permisiune", „solicitarea de relații sexuale, cu amenințare", „încercarea de a avea relații sexuale, cu folosirea forței" – raportată de 1,7% din populația adultă a țării

B. După modalitatea de manifestare există.

a) Hărțuirea fizică :saruturi, mângâieri, atingeri într-o manieră sexuală ;
b) Harțuirea verbală: comentarii nedorite despre viata privata sau sexuala a persoanei, discuții explicit sexuale, comentarii sugestive despre infatisarea sau corpul persoanei ;
c) Hărțuirea posturală: gesturi sexuale sugestive, gesturi cu mana, degetele, bratele sau picioarele;
d) Hărțuirea scrisa sau grafică. trimiterea unor poze cu tenta pornografica, adresarea unor scrisori de dragoste indezirabile ;

BDD-A23628 © 2009 Editura Universităţii „Petru Maior"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:33:07 UTC)

e) Hărțuirea emoțională: comportamente care izoleaza, discrimineaza sau exclude persoana pe motiv de rol-sex;
f) Hărțuirea ”quid pro quo”: o atmosferă de intimidare, ostilă, sau ofensivă de condiționare a menținerii locului de munca a unei persoane în funcție de oferirea unor favoruri sexual.

C. În funcție de manifestarea hărțuirii sexuale avem :

a.hărțuire sexuală publică - hărțuitorii au atitudini seductive sau sexiste fără echivoc față de colegi, subordonați;

b. harțuire sexuală privată- hărțuitorii cultivă cu grijă o imagine publică respectabilă, iar comportamentul inadecvat, hărțuirea sexuală propriu-zisă are loc doar în particular;

Cu toate că există o clasificarea a formelor de hărțuire sexuală, considerăm că identificarea acestui fenomen este dificilă datorită subiectivității în interpretarea manifestărilor.

Relația dintre hărțuirea sexuală şi poziția socială, respectivcarcateristicile personalității.

Potrivit unor studii recente realizate de IMAS - Cercetarea Națională privind Violența în Familie şi la Locul de Muncă, 2003 (*IMAS, la cererea CentruluiParteneriat pentru Egalitate - CPE*) oricine poate fi hartuit/a. Studiile arată că persoanele hărtuite sunt diferite ca vârstă, aspect fizic, vestimentație, comportament. Singurul lucru comun este faptul că 90% dintre persoanele hărțuite sunt femei. Modul în care se îmbracă o persoană nu echivalează cu acceptul dat hărțuirii sexuale. În România, cele mai frecvente victime ale hărțuirii sexuale sunt femei tinere (sub 30 de ani) din mediul urban, care lucrează în firme şi, în special, în acele firme care operează în servicii. In 55% dintre cazuri, agresorul a fost un „şef” sau un „director” şi în 24% un patron. Contrar aşteptărilor noastre, cele mai multe victime ale hărțuirii sexuale, au studii superioare.

În ceea ce priveşte personalitatea celor supuşi hărțuirii sexuale, de cele mai multe ori este vorba de femei cu o stimă de sine scăzută, neîncrezătoare în forțele proprii,sau cu complexe de inferioritate , incapabile să refuze, foarte sensibile şi fără abilități de comunicare asertivă. De asemenea, foarte multe sunt persoane ambițioase fără a avea însă încredere în capacitatea lor de a face față diferitelor situații.

BDD-A23628 © 2009 Editura Universității „Petru Maior”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:33:07 UTC)

4. Consecinţele hărţuirii sexuale

În funcţie de forma în care se manifestă şi de contextele specifice în care apar, comportamentele de hărţuire sexuală au consecinţe foarte grave.

În plan psihic pot apărea: depresie, anxietate, şoc, negare, stres, tulburări ale somnului, furie, teamă, frustrare, iritare, instabilitate emoţională, nesiguranţă, jenă, ruşine, confuzie, neputinţă, tulburări de concentrare, atacuri de panică, stimă de sine scăzută, neîncredere în capacităţile proprii, hipersensibilitate, izolare, autoblamare

În plan fizic: pot aparea dureri puternice de cap, migrene, oboseală, epuizare, letargie, ameţeli, tulburări de vedere, afectiuni dermatologice, probleme gastrointestinale, ulcer, fluctuaţii ale greutăţii, tulburări de alimentaţie, palpitaţii, creşterea tensiunii arteriale, disfuncţii sexuale, tulburări hormonale.

Hărţuirea sexuală poate avea impact şi asupra performanţei şi carierei :· satisfacţie scăzută la locul de muncă, demotivare, performantă scăzută, pierderea oportunităţilor de promovare, absenteism, mai mult timp petrecut în concediu medical, schimbarea obiectivelor de carieră, lipsa ataşamentului faţă de organizaţie, lipsa de iniţiativă, de interes pentru muncă, neîncredere în competenţele proprii, predispoziţie spre erori profesionale, depăşirea termenelor, neîndeplinirea sarcinilor, calitate scăzută a modului de îndeplinire a sarcinilor, neutilizarea totală a potenţialului.

Ce poate face o persoană victimă a hărţuirii sexuale?

Se constată că foarte multe persoane nu cunosc faptul că legea pedepseste hărtuirea sexuală şi prin urmare unii cred că sunt în situaţii fără ieşire. Alţii consideră că ignorand anumite comportamente şi nereacţionând în nici un fel vor rezolva problema.Studiile arată că lipsa unei reacţii este adesea interpretată ca acceptare şi chiar încurajare a comportamentelor de hărţuire.

Există o serie de modalităţi pe care o persoană care se consideră hartuită le poate aborda pentru rezolvarea situatiei: discuţie directă cu hărtuitorul şi refuzul ferm al comportamentului acestuia, discuţii informale cu superiorul/managerul de resurse umane, sesizare oficială catre aceştia, contactarea persoanei din sindicat responsabilă cu egalitatea de şanse, apelul la instanţa de judecată. In plus, angajatorul este obligat, prin lege, să ia anumite măsuri pentru prevenirea şi solutionarea cazurilor de hărţuire sexuală la locul de muncă.În această perioadă, persoana trebuie să dea dovadă de asertivitate, curaj şi încredere în propria persoană. Chiar dacă nu putem spune că există reguli clare, este bine să nu lăsăm loc de mesaje ce pot fi interpretabile, o persoană poate primi niste mesaje calde şi nu intotdeauna directe de la o alta: poate fi o privire, un cuvant spus, un comportament direct poate salva situaţia încă din start. De asemenea, este important ca victima să nu se culpabilizeze şi să nu

BDD-A23628 © 2009 Editura Universităţii „Petru Maior”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:33:07 UTC)

aibă sentimentul că celălalt este indreptățit să i se adreseze într-un mod foarte crud şi neprofesionist. Multe persoane îşi asumă vina şi acceptă acest tip de comportament. Cel hărtuit trebuie să conştientizeze că are dreptul să spuna nu, are dreptul să se răzgândească, chiar dacă într-o primă fază a spus da - chiar dacă a acceptat inițial, poate oricând să spună nu.

În cazul în care anumite comportamente continuă să se manifeste şi persoana constată anumite reacții şi manifestări comportamentale şi psihice, este indicat să se adreseze unor specialişti, respectiv unui psiholog sau psihopterapeut şi împreună să lucreze cu simptomele ce apar ca urmare a persistării unor astfel de atitudini, pentru a-şi dezvolta stima de sine şi încrederea în forțele proprii, învățând să comunice într-un mod asertiv anumite lucruri. Pe de altă parte, poate să gasească modalități acceptate social de a reacționa la astfel de situații.

Concluzii:

Studiile de specialitate evidențiază actualitatea fenomenului hărțuirii sexuale la femei în societatea contemporană, înclusiv în țara noastră.

Din analiza problematicii în discuție, rezultă existența mai multor forme de manifestare a căror identificare este interpretabilă.

Indiferent de natura şi specificul hărțuirii sexuale la femei, consecințele sunt evidente atât în plan psihic şi fizic cât şi asupra performanței profesionale şi carierei, ceea ce necesită măsuri de prevenție şi intervenție

Bibliografie:

- Dwokiw, A (2001), *Războiul împotriva tăcerii*, Editura Polirom, Iaşi;
- Xxx Hărțuirea sexuală la locul de muncă -Raport de cercetare-Centrul parteneriat pentru Egalitate CPE , 2007;
- Xxx Ordonanța nr 137 din august 2000, privind prevenirea şi sancționarea tuturor formelor de discriminare publicată în Monitorul Oficial nr 431 din 2 septembrie 2000;
- Xxx Legea nr 202 din 19 aprilie 2002 republicată privind egalitatea de şanse între bărbați şi femei.

BDD-A23628 © 2009 Editura Universității „Petru Maior”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:33:07 UTC)